FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. F. MANCINI FREMSAT DEN 1. FEBRUAR 1983 [1]

Høje Domstol.

1. Den foreliggende præjudicielle sag vedrører fortolkningen af visse aspekter af begrebet »kontraktsforhold« i artikel 5, nr. 1, i Bruxelles-konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager. Artikel 5, nr. 1 lyder i sin helhed således: »En person, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan sagsøges i en anden kontraherende stat: 1. I sager om kontraktsforhold, ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes«.

Det første, der skal afgøres, er, om denne bestemmelse skal fortolkes selvstændigt eller på grundlag af *lex causae*, og det næste er, om forpligtelser, der opstår som følge af medlemsskab af en forening, beror på et kontraktsforhold. Domstolen har tidligere haft lejlighed til at udtale sig om andre aspekter af den nævnte bestemmelse. Jeg skal i den forbindelse henvise til dommen af 6. oktober 1976 i sag 14/76, De Bloos mod Bouyer (Sml. 1976, s. 1497), hvori Domstolen foretog en nærmere afgrænsning af begrebet »forpligtelse« i artikel 5 ved at fastslå at det sigter ... til den kontraktmæssige forpligtelse, der ligger til grund for sagen«. Endvidere skal jeg minde om dommen af samme dato i sag 12/76, Tessili mod Dunlop (Sml. 1976, s. 1473), hvorefter »det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes«, skal bestemmes i henhold til den lov, der er anvendelig på den omtvistede forpligtelse i medfør af lovkonfliktreglerne ved den ret, sagen er indbragt for. Der findes imidlertid ikke tidligere afgørelser, der specielt vedrører begrebet »sager om kontraktsforhold«, som Domstolen anmodes om at fortolke i den foreliggende sag.

2. Af hensyn til den rette forståelse af den tvist, der ligger til grund for nærværende sag, vil det være hensigtsmæssigt først at give en række oplysninger om Zuid Nederlandse Aannemers Vereniging's struktur og virksomhed. Foreningen, som var sagsøger i første instans i hovedsagen, har hjemsted i Holland. Den benævnes i det følgende ZNAV. Den er en sammenslutning — med status som juridisk person — af de firmaer inden for bygge- og anlægssektoren, der driver virksomhed i de sydlige provinser af Nederlandene, dvs. Limburg, Noord-Brabant, Zeeland og en del af provinsen Gelderland. Det fremgår af forelæggelsesdommens punkt 1, at ZNAV's formål er »at varetage sine medlemmers og generelt bygge- og anlægsvirksomhedernes økonomiske, finansielle, juridiske og andre interesser ... for så vidt disse har berøring ... med prisregulering inden for licitationsvæsenet og de heraf følgende konsekvenser for virksomhederne«. Med henblik på varetagelsen af disse opgaver har foreningen ifølge vedtægterne en række særlige beføjelser, herunder ret til at udstede interne, generelle bestemmelser, som er bindende for medlemmerne. Desuden har den i henhold til vedtægterne, men også i henhold til de nævnte generelle bestem-

1 — Oversat fra italiensk.

melser beføjelse til at træffe beslutninger, som ligeledes er bindende for medlemmerne, og som udelukkende vedrører de enkelte entreprenørers forhold.

Af den førstnævnte form for bestemmelser er det i den foreliggende sag navnlig de såkaldte »Retningslinjer for underhåndspristilbud på private og offentlige bygge- og anlægsarbejder«, der har betydning. Ifølge »retningslinjerne«, som blev vedtaget den 28. november 1972, og som trådte i kraft den 1. januar 1973, skal et medlem, som ønsker at afgive tilbud på en entreprise inden for det geografiske område, som foreningen omfatter, iagttage visse regler. Medlemmet skal navnlig give ZNAV meddelelse, før tilbudet fremsættes (jf. retningslinjernes artikel 3). Påtænker andre entreprenører, som er medlemmer af foreningen, at afgive tilbud på det samme arbejde, er de forpligtet til enten ved personligt fremmøde eller ved at lade sig repræsentere af en anden, at deltage i et møde, som ZNAV's hovedkontor indkalder alle de medlemmer, som er interesserede i den pågældende entreprise, til (jf. artikel 4). Mødet forestås af en repræsentant for foreningen og afholdes med det formål at fastlægge en række godtgørelser, som skal udredes af det af foreningens medlemmer, som får tilslag på licitationen. Der er tale om følgende poster:

a) godtgørelse og bidrag på indtil 6 % af den samlede budsum til dækning af »medlemmernes omkostninger og øvrige virksomhed i forbindelse med deres pristilbud« (jf. artikel 11),

b) bidrag til dækning af foreningens omkostninger (jf. artikel 12, stk. 1),

c) bidrag til en eller flere entreprenørforeninger (jf. artikel 12, stk. 2).

Beslutningerne om fastsættelsen af godtgørelserne hører til den anden form for bindende bestemmelser, som jeg nævnte ovenfor, nemlig de bestemmelser, som regulerer medlemmernes individuelle forhold.

Efter de nævnte retningslinjer er den entreprenør, som får arbejdet overdraget, således uden videre forpligtet til at betale foreningen alle de godtgørelser og bidrag, som er fastsat under det forberedende møde. Beløbene skal betales inden for den frist og på de vilkår, som er nærmere fastsat i retningslinjerne, dvs. principielt så snart arbejdet er påbegyndt, og på det sted, hvor foreningen har sit hjemsted (jf. retningslinjernes artikler 18 og 19).

3. Efter at jeg hermed har redegjort for baggrunden for hovedsagen, skal jeg kort beskrive sagens faktum.

Martin Peters Bauunternehmung GmbH (i det følgende benævnt: Peters) har hjemsted i Aachen i Forbundsrepublikken Tyskland. Firmaet var medlem af ZNAV allerede på det tidspunkt, hvor det fik overdraget udførelsen af et arbejde, som bestod i opførelse af kontor- og industribyggeriet »Medtronic« i Kerkrade. Det gav imidlertid ikke foreningen meddelelse, og det deltog heller ikke i det forberedende møde, som efter behørig indkaldelse blev afholdt i overensstemmelse med vedtægterne i Heerlen den 3. maj 1977. Under dette møde blev der truffet beslutning om de godtgørelser, som det firma, der fik overdraget arbejdet, skulle udrede. Da det senere viste sig, at Peters havde påbegyndt arbejdet, opfordrede ZNAV firmaet til at indbetale godtgørelser, som allerede var fastsat. Dette afviste Peters, hvorefter ZNAV ved stævning af 12. maj 1978 anlagde sag mod Peters ved Arrondissementsrechtbank, 's-Hertogenbosch, med påstand om, at Peters tilpligtedes at betale ZNAV 112 725 HFL med renter efter loven samt sagens omkostninger — hvilket beløb skyldtes som godtgørelser

og bidrag, firmaet var forpligtet til at betale som entreprenør for det nævnte arbejde. Det tyske firma gjorde gældende, at den ret, sagen var indbragt for, ikke havde den fornødne kompetence, da firmaet havde hjemsted i Forbundsrepublikken Tyskland og derfor ifølge Bruxelles-konventionens artikel 2, ikke kunne sagsøges af ZNAV ved en nederlandsk ret.

Ved dom af 2. marts 1979 forkastede Arrondissementsrechtbank, 's-Hertogenbosch, Peters kompetenceindsigelse med den begrundelse, at forpligtelsen udsprang af et kontraktsforhold og skulle opfyldes på ZNAV's hjemsted i Nederlandene. Følgelig antog den nederlandske ret, at den var kompetent efter konventionens artikel 5, nr. 1, der som bekendt i sager om kontraktsforhold opstiller en regel om, at retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, »er opfyldt eller skal opfyldes«, har kompetencen til at pådømme sagen. Denne afgørelse ankede Peters til Gerechthof, 's-Hertogenbosch, som imidlertid stadfæstede den. Under den efterfølgende kassationsanke for Hoge Raad bestred Peters, at det mellem Peters og ZNAV bestående retsforhold kunne anses for at have grundlag i kontrakt. Ved dom af 15. januar 1982 har Hoge Raad udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Finder artikel 5, nr. 1, i konventionen anvendelse på krav, som en forening, der er en privatretlig juridisk person, gør gældende mod et medlem i anledning af forpligtelser til at betale pengebeløb, der udspringer af det mellem parterne bestående medlemsforhold, således som dette er opstået ved, at sagsøgte har indmeldt sig i foreningen ved en retshandel med dette formål?

Har det herved nogen betydning, om de pågældende forpligtelser alene beror på indmeldelsen, eller om de beror på indmeldelsen sammenholdt med en eller flere beslutninger, som er truffet af foreningens organer?«

4. Det første punkt, der skal afklares, er hvor vidt begrebet »kontraktsforhold« rækker. Som bekendt kan de juridiske udtryk og begreber inden for civil-, handels- og procesretten, som anvendes i konventionen, fortolkes efter to forskellige metoder. Dels kan de forstås i en selvstændig og dermed for alle medlemsstaterne fælles betydning, dels kan de forstås således, at de indeholder en henvisning til det retssystem, som den nationale domstol i første instans ifølge de for den gældende internationale privatretlige regler skal anvende. Domstolen har om dette spørgsmål udtalt, »at ingen af disse to muligheder... nødvendigvis [udelukker] den anden, da et formålstjenligt valg kun kan foretages særskilt for hver enkelt bestemmelse i konventionen, idet dog dennes fulde virkning ud fra de i traktatens artikel 220 nævnte målsætninger skal sikres« (jf. den nævnte dom af 6. 10. 1976 i sag 12/76, Tessili mod Dunlop, dommens præmis 11).

Men når dette er sagt, må det tilføjes, at det kun var i sidstnævnte dom (der som nævnt drejede sig om fortolkningen af »opfyldelsesstedet« for kontraktmæssige forpligtelser,) at Domstolen valgte den anden af de to nævnte muligheder. Den gjorde det af hensyn til »de forskelle, der består mellem de nationale lovgivninger inden for kontraktretten, og i betragtning af den manglende enhed i gældende materiel ret på retsudviklingens nuværende trin« (præmis 14). I alle de andre

præjudicielle sager om Bruxelles-konventionen, har Domstolen valgt den første af de to nævnte fortolkningsmuligheder og dermed anerkendt, at de teknisk-juridiske begreber, som er anvendt i konventionen, har en selvstændig og dermed ens betydning i de forskellige medlemsstater. Blandt de afgørelser, hvori Domstolen har antaget dette, kan nævnes dommene af 14. oktober 1976 i sag 29/76, LTU mod Eurocontrol (Sml. 1976, s. 1541), og af 16. december 1980 i sag 814/79, Nederlandene mod Rüffer (Sml. 1980, s. 3807), som vedrørte udtrykket »borgerlige sager, herunder handelssager« i artikel 1, dommen af 30. november 1976 i sag 21/76, Bier mod Mines de potasse d'Alsace (Sml. 1976, s. 1735), som vedrørte begrebet »det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået« i artikel 5, nr. 3, dommen af 21. juni 1978 i sag 150/77, Bertrand mod Ott (Sml. 1978, s. 1431), om begrebet ratebetaling i artikel 13, dommen af 22. november 1978 i sag 33/78, Somafer mod Saar-Ferngas (Sml. 1978, s. 2183) og dommen af 18. marts 1981 i sag 139/80, Blanckaert & Willems mod Trost (Sml. 1981, s. 819), som begge vedrørte fortolkningen af udtrykket »(sager) vedrørende driften af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed« i artikel 5, nr. 5.

Efter min opfattelse bør begrebet »kontraktsforhold«, som den nederlandske ret henviser til i sine spørgsmål, undergives en selvstændig fortolkning. Til støtte herfor skal jeg dels henvise til de almindelige retsgrundsætninger, der på dette område gælder i medlemsstaternes nationale retsordener, dels til konventionens formål og opbygning. Hvad angår det sidstnævnte må der særligt tages hensyn til, at konventionen i videst muligt omfang skal sikre lighed og ensartethed i henseende til de rettigheder og forpligtelser, som konventionen medfører for medlemsstaterne og de af konventionen berørte personer. Domstolen har flere gange understreget betydningen af disse fortolkningskriterier. Jeg kan her bl.a. henvise til dommen af 22. februar 1979 i sag 133/78, Gourdain mod Nadler (Sml. 1979, s. 733) og den allerede nævnte dom af 16. december 1980 i sag 814/79, den nederlandske stat mod Rüffer (jf. navnlig præmisserne 8 og 14).

5. Det er anerkendt i næsten alle medlemsstaternes nationale retssystemer, at retsforholdet mellem en forening og dens medlemmer er af kontraktsmæssig art. I belgisk, fransk, italiensk, dansk, engelsk og skotsk ret gælder dette såvel selve indmeldelsen i foreningen som de rettigheder og forpligtelser, der følger af medlemskabet. F.eks. beror opfattelsen af en forening ifølge den franske juridiske litteratur på parternes vilje, og i fransk retspraksis opfattes forholdet mellem en forening og dens medlemmer som et kontraktsforhold. I samme retning går italiensk ret, idet flere personers deltagelse i en aftale (såsom oprettelse af en forening) ifølge artikel 1420 i den borgerlige lovbog betragtes som en kontrakt i egentlig forstand, også selv om »hver af de deltagendes ydelser er rettet mod opnåelse af et fælles mål«. Hvad angår de forpligtelser, der påhviler hver enkelt som følge af medlemskabet af foreningen, har den italienske Corte

di cassazione antaget, at den retsakt, hvorved en forening oprettes, et et typisk eksempel på en gensidigt bebyrdende aftale. Foreningen kan således påberåbe sig artikel 1453 i den borgerlige lovbog (om ophævelse af gensidigt bebyrdende aftaler på grund af misligholdelse) med henblik på ad rettens vej at kræve forholdet mellem foreningen og de medlemmer, som ikke opfylder deres forpligtelser, opløst (jf. den italienske kassationsdomstols dom af 2. 3. 1973, nr. 579). Også engelsk ret ligger på linje hermed, såvel hvad angår den retshandel, hvorved foreningen oprettes, som de forpligtelser, der følger af de enkelte medlemmers tilhørsforhold til foreningen. Jeg skal her henvise til sagen Lee mod Showmen's Guild of Great Britain, (1952) 2 QB, 329, 341 f., hvori Lord Denning, til støtte for, at rettens kompetence ikke var begrænset til at beskytte ejendomsretten, fremhævede, at forholdet mellem en forening og dens medlemmer har karakter af et kontraktsforhold.

Hvad angår tysk ret er der i teori og retspraksis enighed om at karakterisere indmeldelse i en forening som en kontrakt. Derimod er der delte meninger om retsforholdets karakter efter indmeldelsestidspunktet. Retspraksis hælder her til den opfattelse, at forholdet reguleres af foreningens vedtægter, mens teorien er delt mellem kontraktssynspunktet og synspunktet om, at retsforholdet beror på vedtægterne. Hvad endelig angår nederlandsk ret betragtes oprettelse af en forening i den nye borgerlige lovbog som en flersidig retshandel *sui generis,* og på tilsvarende måde anses det forhold til de enkelte medlemmer, der følger af medlemskabet af foreningen, som et forhold *sui generis* (eller et forhold, der beror på foreningens vedtægter).

Af det anførte fremgår det således, at den retshandel, hvorved en forening oprettes, i alle de nationale retssystemer, bortset fra det nederlandske, betragtes som en kontrakt i egentlig juridisk forstand. Hvad angår det retsforhold mellem foreningen og dens medlemmer, som følger af anmeldelsen, synes der at gælde noget lignende. Bortset fra den såkaldte institutions- eller vedtægtsteori, som har vundet indpas i den nye nederlandske lovbog og i retspraksis i Forbundsrepublikken Tyskland (hvor der som nævnt er forskellige opfattelser i teorien), hviler alle de øvrige retssystemer på kontraktsteorien. Også Kommissionens repræsentant har i sit skriftlige indlæg af 26. marts 1982 (jf. navnlig s. 21, punkt 6) redegjort for retstilstanden. Herfra er der ikke langt til at hævde, at det er den fremherskende opfattelse i medlemsstaternes nationale retssystemer, at såvel selve oprettelsen af en forening som det indbyrdes retsforhold mellem foreningen og dens medlemmer er undergivet kontraktsretten. Dette er et væsentligt skridt med henblik på afgørelsen af den foreliggende sag i den forstand, at de forpligtelser, som direkte eller indirekte påhviler medlemmerne af en forening, derved bringes ind under begrebet »kontraktsforhold« i konventionens artikel 5, nr. 1. I øvrigt bekræfter konventionens formål og opbygning til fulde rigtigheden af denne fortolkning.

6. I konventionens artikler 5 og 6 opregnes en række tilfælde, hvor en person kan sagsøges i en anden kontraherende stat end den, hvor vedkommende har bopæl. Som det fremgår af Jenard-rapporten (EFT C 59 af 5. 3. 1979, s. 1 ff., navnlig s. 22), supplerer kompetencereglerne i artiklerne 5 og 6 regelen i artikel 2, dvs. regelen om værneting i den kontraherende stat, på hvis territorium sagsøgte har bopæl. Indførelse af alternative værneting, som kan afgrænses direkte i medfør af konventionen (uden at det er nødvendigt at henholde sig til de regler om den stedlige kompetence, som gælder for den ret, for hvilken sagen indbringes) er navnlig begrundet i hensynet til forudberegneligheden eller retssikkerheden om man vil. På denne måde — hedder det videre i Jenard-rapporten (s. 22) — har man tillige ønsket »at lette konventionens gennemførelse. Når staterne ratificerer konventionen, er de ikke tvunget til at træffe andre foranstaltninger for eventuelt at tilpasse deres egen lovgivning til kriterierne i artiklerne 5 og 6«. Det er således klart, at en selvstændig fortolkning af begrebet »kontraktsforhold« er den metode, som er bedst egnet til at imødekomme det nævnte behov for retssikkerhed, idet man herved når frem til et fælles begreb, som gælder på samme måde i alle medlemsstaterne.

Men, som det hedder videre i rapporten, s. 22, findes der yderligere en begrundelse for at vedtage specielle kompetenceregler, nemlig »at der er en snæver forbindelse mellem en retstvist og den ret, der er kompetent til at afgøre den«. Ved udformningen af artikel 5, nr. 1 (og de andre bestemmelser i samme artikel og i den efterfølgende artikel) er konventionens forfattere gået ud fra, at retten på det sted, »hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes«, på grund af sin nære geografiske tilknytning til det omtvistede retsforhold, er den der bedst er i stand til at afgøre sagen med fuldt kendskab til de faktiske omstændigheder. Dette argument har særlig vægt, når der i denne sag er tale om forpligtelser, som skal opfyldes på det sted, hvor en forening har sit hjemsted. I sådanne tilfælde er det åbenbart, at retten på det sted, hvor forpligtelsen skal opfyldes, bedre end nogen anden kan indhente de nødvendige oplysninger om, hvorledes den forening, der har krav på beløbet, drives, og derfor også bedre end nogen anden kan træffe afgørelse om tvister, der er opstået i forbindelse med forpligtelsen.

Disse betragtninger støtter den såkaldte kontraktsteori. I øvrigt kan der næppe fremføres argumenter for, at forpligtelser som følge af medlemskab af en forening holdes uden for artikel 5, nr. 1's anvendelsesområde, og parterne har heller ikke fremført sådanne argumenter. Tværtimod gælder det modsatte, idet de grunde, som har ført til at indføre et særligt opfyldelsesværneting for kontraktsforpligtelser i almindelighed, har samme gyldighed for forpligtelser, der følger af medlemskab af en forening. I begge tilfælde drejer det sig om at indføre et alternativ værneting, således at kompetencen henlægges til den ret, der befinder sig i kortest afstand fra det omtvistede retsforhold.

Hertil kan føjes endnu en betragtning, som går i samme retning. Som allerede nævnt har Domstolen udtalt, at konventionen skal sikre de kontraherende stater og de af konventionen berørte personer så lige og ensartet en retsstilling som

muligt. For at opnå dette mål bør der anlægges en selvstændig fortolkning af begrebet »kontraktsforhold«. Fortolkes dette begreb på grundlag af den *lex causae*, som finder anvendelse i hvert enkelt tilfælde, vil det særlige værneting i konventionens artikel 5, nr. 1, nemlig blive anvendt lige så forskelligt, som begrebet kontraktsforhold opfattes i de forskellige retssystemer, mens begrebet, såfremt det fortolkes selvstændigt, sådan som jeg foreslår, vil være et ensartet kriterium i alle medlemsstaterne.

7. Såvel under skriftvekslingen som under de mundtlige forhandlinger har parterne fremhævet forbindelsen mellem Bruxelles-konventionen og den konvention om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser, som blev åbnet for undertegnelse i Rom den 19. juni 1980 (EFT L 266 af 9. 10. 1980, s. 1). Ifølge artikel 1, stk. 2, litra e), i sidstnævnte konvention (som i øvrigt endnu ikke er trådt i kraft) finder den ikke anvendelse på »spørgsmål, der er omfattet af reglerne om selskaber, foreninger og andre juridiske personer, herunder spørgsmål om disses stiftelse ved registrering eller på anden måde, deres handleevne, interne organisation og opløsning samt om ledelsens eller deltagernes personlige ansvar i denne egenskab for selskabets, foreningens eller den juridiske persons forpligtelser«. Denne bestemmelse har Peters påberåbt sig til støtte for, at forpligtelser, der påhviler medlemmerne som følge af indmeldelse i en forening ikke beror på kontrakt; netop den omstændighed, at sådanne forpligtelser er udelukket fra konventionens anvendelsesområde, hævdes at indebære, at de har en anden karakter. Af dette forhold drager Kommissionen og Forbundsrepublikken derimod den modsatte konklusion, nemlig at forpligtelserne beror på kontrakt, idet det hævdes, at den omstændighed, at man anså bestemmelsen for nødvendig, viser, at man nærede frygt for, at de nævnte forpligtelser i mangel af en udtrykkelig bestemmelse netop på grund af deres kontraktlige karakter skulle falde inden for konventionens anvendelsesområde.

Jeg tror imidlertid ikke, at de anførte argumenter i sig selv har tilstrækkelig styrke til at kunne løse det foreliggende problem i den ene eller den anden retning. Når henses til de betragtninger, som jeg allerede har fremsat vedrørende formålet med konventionen af 1968 og i særdeleshed formålet med artikel 5, nr. 1, finder jeg, at modsætningsslutningen fra Rom-konventionen i det mindste må siges at give støtte for den opfattelse, som jeg har gjort gældende.

8. Hoge Raad har ikke blot forelagt det spørgsmål, om konventionens artikel 5, nr. 1, finder anvendelse på krav om betaling af pengebeløb, som en forening gør gældende mod et af sine medlemmer under påberåbelse af den pågældendes medlemskab af foreningen, men har også spurgt Domstolen, om »det herved har nogen betydning om de pågældende forpligtelser alene beror på indmeldelsen, eller om de beror på indmeldelsen sammenholdt med en eller flere beslutninger, som er truffet af foreningens organer«. Dette sidste spørgsmål bør efter min opfattelse besvares benægtende. Også forpligtelser, som udspringer af en beslutning, der er truffet af et foreningsorgan, beror på den aftale, hvorved tilhørsforholdet til foreningen er opstået. Gennem denne aftale har de kontraherende parter tilkendegivet deres vilje til

at iagttage foreningens interne bestemmelser, hvilket også indebærer, at de efterkommer de af foreningen trufne organer. Det må derfor antages, at også sådanne beslutningers bindende kraft — således som det er tilfældet med indmeldelsen i foreningen — i sidste ende beror på parternes kontraktsvilje.

Under disse omstændigheder kan jeg ikke se, at der ud fra et teoretisk synspunkt er vanskeligheder ved at henføre beslutninger, der er truffet af foreningens organer, under kontraktssynspunktet. Som det fremgår af det anførte, et dette da også den fremherskende opfattelse i medlemsstaternes nationale ret.

9. Af samtlige de grunde, som jeg har anført, skal jeg foreslå, at Domstolen besvarer de præjudicielle spørgsmål, Nederlandenes Hoge Raad har forelagt den ved dom af 15. januar 1982 i den sag, som Zuid Nederlandse Aannemers Vereniging den 12. maj 1978 har anlagt mod firmaet Peters, på følgende måde:

1) Begrebet »kontraktsforhold« i artikel 5, nr. 1, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, skal fortolkes således, at det også omfatter det forhold mellem en forening, der er en juridisk person, og foreningens medlemmer, som beror på indmeldelsen i foreningen, og som indebærer en pligt til at betale foreningen pengebeløb eller til at præstere en anden form for ydelse over for foreningen.

2) Det har ingen betydning for besvarelsen af spørgsmål 1), om forpligtelserne alene beror på indmeldelsen i foreningen, eller om de beror på indmeldelsen sammenholdt med de beslutninger, som foreningens organer senere har truffet.